

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 ร่วมกับกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดิน ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน
กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal:	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-9
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-9
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2565	2-11
3-1	สมบัติดิน ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	6-4
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-8
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ โครงการนำร่องตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-9

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	อาณาเขตติดต่อ ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-2
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-8
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-6
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	4-5
6-1	แผนการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	6-6
7-1	แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1)วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดิน ด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

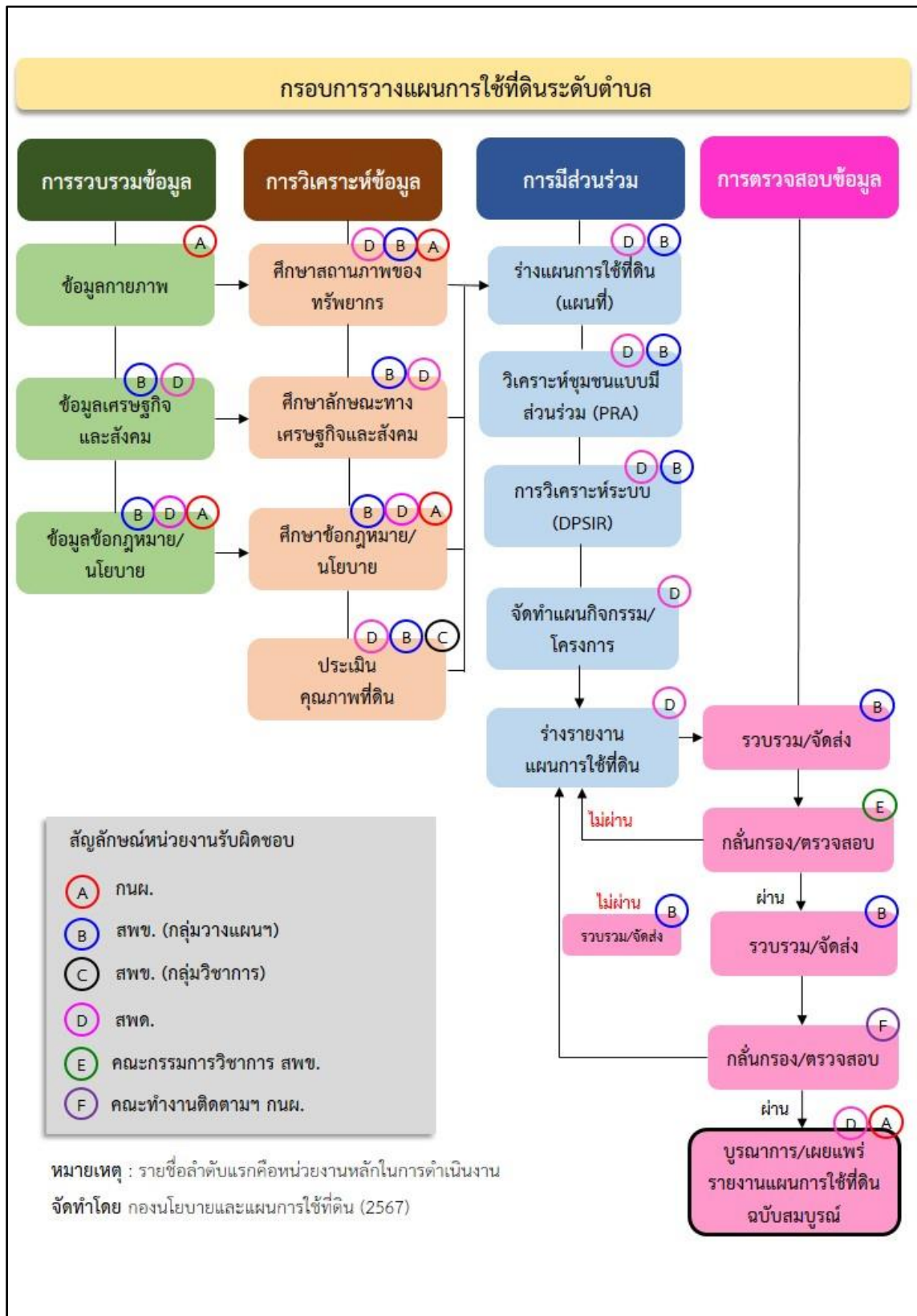
1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอขุนยวม มีพื้นที่ประมาณ 310.77 ตารางกิโลเมตร หรือ 194,232 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และตำบลขุนยวม อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลแม่กิ๊ ตำบลเมืองปอน อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลขุนยวม อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

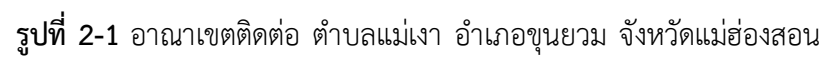
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านต่อแพ	หมู่ที่ 5 บ้านห้วยนา
หมู่ที่ 2 บ้านหัวเงา	หมู่ที่ 6 บ้านสวนอ้อย
หมู่ที่ 3 บ้านประตูเมือง	หมู่ที่ 7 บ้านนาหัวแหลม
หมู่ที่ 4 บ้านห้วยต้นนุ่น	หมู่ที่ 8 บ้านหลวง

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ลาดชันสูง มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินเขา และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ภูเขา มีแม่น้ำยวม น้ำแม่แก และน้ำแม่เงา เป็นทางน้ำสายหลัก และมีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่าน

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 พบว่า ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 26.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 38.9 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 14.8 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,294 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 140 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนสิงหาคม มีปริมาณฝน 253.8 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 25 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETO) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำ เพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงกลางเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

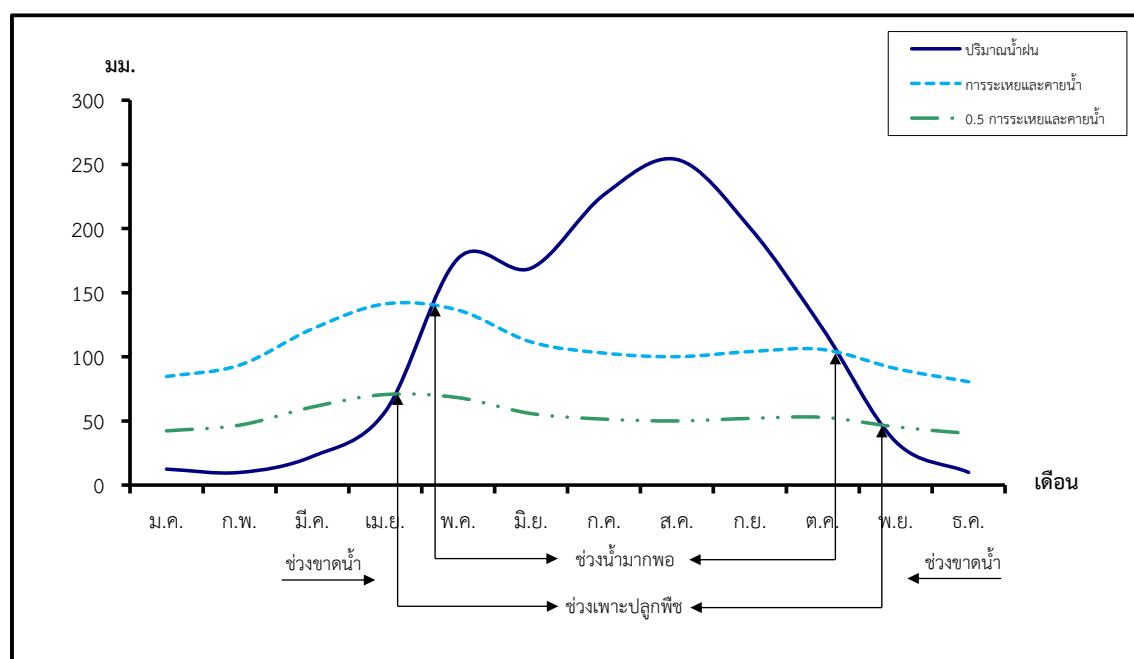
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดแม่ฮ่องสอน¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	14.8	29.9	21.0	75.0	12.5	1.8	84.6	12.3
ก.พ.	15.0	33.3	22.9	66.0	9.9	1.3	93.5	9.7
มี.ค.	18.5	36.9	26.9	57.0	22.4	2.7	121.8	21.6
เม.ย.	23.0	38.9	30.4	56.0	57.4	6.1	141.3	52.1
พ.ค.	24.0	36.2	29.2	71.0	176.8	17.0	136.4	126.8
มิ.ย.	24.0	33.6	28.0	79.0	169.1	21.8	111.6	123.3
ก.ค.	23.7	32.5	27.3	82.0	226.4	24.1	102.9	144.4
ส.ค.	23.5	32.2	27.1	84.0	253.8	25.3	100.1	150.4
ก.ย.	23.4	32.9	27.2	83.0	200.7	20.3	104.1	136.3
ต.ค.	21.6	32.7	26.6	82.0	121.9	13.5	105.7	98.1
พ.ย.	19.7	31.0	24.5	80.0	33.9	4.8	90.9	32.1
ธ.ค.	16.5	28.9	21.6	79.0	10.0	1.9	80.6	9.8
เฉลี่ย	20.6	33.3	26.1	74.5	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,294.8	140.6	1,273.6	916.9

หมายเหตุ: ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา อำเภอนายูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,453 ไร่ หรือร้อยละ 0.75 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 13,568 ไร่ หรือร้อยละ 6.99 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 2,786 ไร่ หรือร้อยละ 1.45 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาข้าว+พืชผัก นาข้าว+ถั่วเหลือง

2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 2,011 ไร่ หรือร้อยละ 1.04 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ข้าวโพด ข้าวโพด+พืชผัก ไร่ร้าง

3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 54 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา สัก

4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 328 ไร่ หรือร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ กล้วย ส้ม ลำไย

5) พืชสวน มีเนื้อที่ 22 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก เสาวรส

6) ไร่นา มีเนื้อที่ 8,367 ไร่ หรือร้อยละ 4.30 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไร่นาเลี้ยงวัว (ไร่นาเลี้ยงวัว) ข้าวไร่ (ไร่นาเลี้ยงวัว)

2.5.3 พื้นที่ป่า มีเนื้อที่ 177,893 ไร่ หรือร้อยละ 91.59 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าผลัดใบรกร้าง

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,040 ไร่ หรือร้อยละ 0.53 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 278 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พื้นที่ลุ่ม ทุ่งหญ้า สลัดไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา อำเภอนายูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,453	0.75
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	520	0.27
U202	หมู่บ้านชาวไทยภูเขา	647	0.33
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	103	0.05
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	10	0.01
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	4	-
U603	สุสาน ป่าช้า	169	0.09

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A	พื้นที่เกษตรกรรม	13,568	6.99
A100	นาไร่	134	0.07
A101	นาข้าว	1,501	0.78
A101+A209	นาข้าว+ถั่วเหลือง	552	0.29
A101+A502	นาข้าว+พืชผัก	599	0.31
A200	ไร่ร้าง	22	0.01
A202	ข้าวโพด	1,889	0.98
A202+A209	ข้าวโพด+ถั่วเหลือง	16	0.01
A202+A502	ข้าวโพด+พืชผัก	64	0.03
A208	ถั่วเขียว	3	-
A209	ถั่วเหลือง	17	0.01
A302	ยางพารา	23	0.01
A303	ปาล์มน้ำมัน	26	0.01
A305	สักร	5	-
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	9	-
A401	ไม้ผลผสม	10	0.01
A402	ส้ม	47	0.02
A402/A407	ส้ม/มะม่วง	8	-
A406	ลิ้นจี่	6	-
A407	มะม่วง	11	0.01
A411	กล้วย	203	0.11
A412	มะขาม	2	-
A413	ลำไย	32	0.02
A502	พืชผัก	21	0.01
A507	เสาวรส	1	-

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

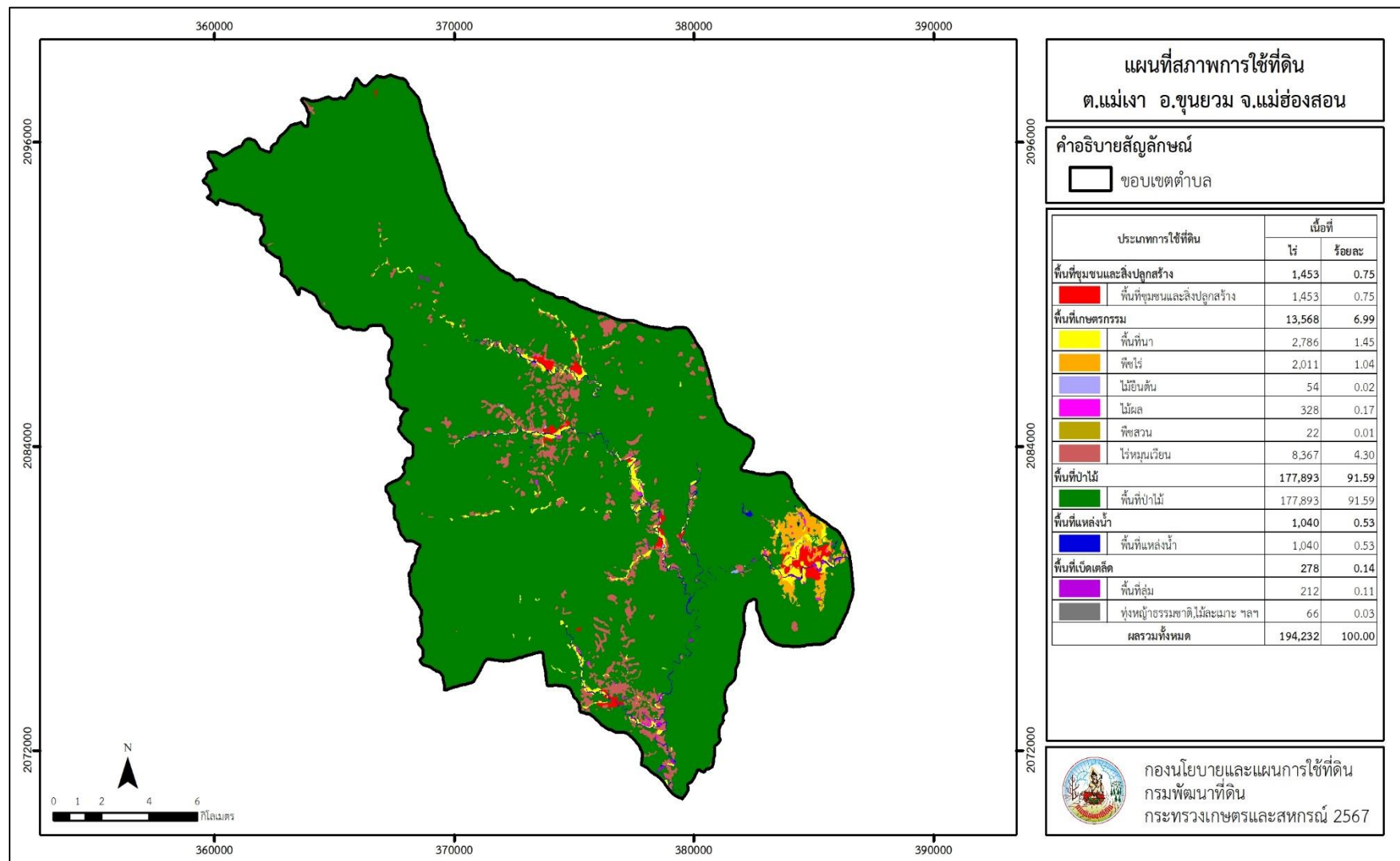
หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A600	ไร่หมุนเวียนร้าง	4,367	2.25
A602	ข้าวโพด(ไร่หมุนเวียน)	3,926	2.02
A609	ถั่วเหลือง(ไร่หมุนเวียน)	28	0.01
A616	ข้าวไร่(ไร่หมุนเวียน)	46	0.02
F	พื้นที่ป่าไม้	177,893	91.59
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	80	0.04
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	177,813	91.55
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	278	0.14
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	5	-
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	61	0.03
M201	พื้นที่ลุ่ม	212	0.11
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,040	0.53
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	955	0.49
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	8	-
W201	อ่างเก็บน้ำ	50	0.03
W202	บ่อน้ำในไร่นา	27	0.01
ผลรวมทั้งหมด		194,232	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567)

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เงา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่าประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลแม่เงา มีประชากรรวม 3,195 คน แยกเป็นชาย 1,635 คน เป็นหญิง 1,560 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 10 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,481 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 681 ครัวเรือน หรือร้อยละ 45.98 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 800 ครัวเรือน หรือร้อยละ 54.02 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลแม่เงา อำเภอนายูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลแม่เงา	1,481	1,635	1,560	3,195
หมู่ที่ 1 ต่อแพ	463	390	372	762
หมู่ที่ 2 หัวเงา	142	172	172	344
หมู่ที่ 3 ประตุมือง	187	171	146	317
หมู่ที่ 4 ห้วยต้นนุ่น	188	286	256	542
หมู่ที่ 5 ห้วยนา	196	253	261	514
หมู่ที่ 6 สวนอ้อย	48	74	70	144
หมู่ที่ 7 นาหัวแหลม	82	107	108	215
หมู่ที่ 8 หลวง	175	182	175	357

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลแม่เงา อำเภอนายูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	1,481	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	681	45.98
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	800	54.02

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลแม่เงา อำเภอนายูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 194,232 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,481 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 131.15 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบลมีเนื้อที่เกษตรกรรม 13,568 ไร่ หรือร้อยละ 6.99 ของเนื้อที่ตำบล และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 19.92 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลแม่เงา อำเภอนายูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ปลูกพืชไร่ และทำนา โดยจำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 681 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ข้าว เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย และบริโภคในครัวเรือน

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) ของกรมการพัฒนาชุมชนปี 2567 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 132,714.31 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 47,595.37 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 86,308.32 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 30,952.78 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 46,405.99 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 30,952.78 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลแม่เงา	81,188.89	19,230.33	14,214.84	18,080.26	132,714.31	47,595.37	86,308.32	30,952.78
หมู่ที่ 1 ต่อแพ	89,405.21	10,246.33	6,871.58	5,406.84	111,929.96	48,006.08	79,411.58	34,059.14
หมู่ที่ 2 หัวเงา	66,080.39	30,801.96	29,955.88	19,231.37	146,069.61	47,907.07	119,607.84	39,228.30
หมู่ที่ 3 ประตุมือง	86,206.90	4,367.82	1,517.24	2,459.77	94,551.72	40,522.17	79,540.23	34,088.67
หมู่ที่ 4 ห้วยต้นนุ่น	76,970.59	19,420.17	16,703.36	32,164.71	145,258.82	51,599.40	69,052.94	24,529.25
หมู่ที่ 5 ห้วยนา	65,924.75	33,484.16	19,619.80	30,614.85	149,643.56	44,848.66	98,239.60	29,442.73
หมู่ที่ 6 สวนอ้อย	81,257.14	37,828.57	15,428.57	35,314.29	169,828.57	44,029.63	54,321.43	14,083.33
หมู่ที่ 7 นาหัวแหลม	57,156.86	30,294.12	24,460.78	25,686.27	137,598.04	41,279.41	80,764.71	24,229.41
หมู่ที่ 8 หลวง	112,414.44	9,700.00	8,517.78	14,928.89	145,561.11	57,711.45	94,677.78	37,537.44

ที่มา: กรมการพัฒนชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลแม่เงา อำเภอนายูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยเวียงหล้า เนื้อที่ 126,447 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 180,771 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 9,396 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 128,221 ไร่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 7,856 ไร่

3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 40,798 ไร่

4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 13,483 ไร่

5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 2,938 ไร่

6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 936 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลแม่เงา มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,294.8 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลแม่เงา มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ น้ำแม่แก น้ำแม่เงา แม่น้ำยวม ห้วยไชยรักษ์ ห้วยคันเบ็ด ห้วยงูเห่า ห้วยจอสะมะ ห้วยจะแฮ ห้วยเจตุ ห้วยช้างคุด ห้วยช้างตาย ห้วยช้างเอก ห้วยดอยเวียง ห้วยติเก่อ ห้วยเตะตอ ห้วยต้นนุ่น ห้วยตองจิง ห้วยตีนดอย ห้วยนกกด ห้วยนา ห้วยนางจองนุ ห้วยนาหัวแหลม ห้วยน้ำกั๊ด ห้วยน้ำส่อม ห้วยบกกอ ห้วยปลาตำ ห้วยปลาหมู ห้วยปลาตุ

ห้วยปอ ห้วยปากกว้าง ห้วยปางวัว ห้วยโป่ง ห้วยผึ้ง ห้วยผาบาท ห้วยพะเตคา ห้วยพะสะบอ ห้วยมอเม ห้วยมะเขื่อน้ำ ห้วยมะไฟ ห้วยม่าน ห้วยเมืองปอน ห้วยแม่ข้าวหลาม ห้วยแม่เงาน้อย ห้วยไม้ค่อม ห้วยไม้ดู ห้วยไม้หมาก ห้วยไม้เฮี้ยว ห้วยยางแดง ห้วยสวนปู้ ห้วยสอติอ ห้วยเสือไฟ ห้วยหก ห้วยหมี ห้วยหยวก ห้วยหลับสิง ห้วยหินปอง ห้วยแห้ง ห้วยอีฮวก ห้วยฮะ ห้วยเฮี้ย และห้วยเฮี้ยเล็ก

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลแม่เงา มีจำนวน บ่อบาดาลราชการ จำนวน 9 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชน จำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลแม่เงา อำเภอนายูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 17 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ หน่วยแผนที่ดิน Mkn-IA ชุดดินแม่ขาน มีเนื้อดินบน เป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,178 ไร่ หรือร้อยละ 0.61 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 16 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 268 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Kp-silB ชุดดินกำแพงเพชร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย แบ่ง ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 213 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclD ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 92 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Ly-sIB ชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 472 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Ly-sIC ชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 278 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Mr-sIB ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 50 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gslD ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 106 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Mt-clB ชุดดินแม่แตง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 204 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Mt-clC ชุดดินแม่แตง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 574 ไร่ หรือร้อยละ 0.30 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Mt-clD ชุดดินแม่แตง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 385 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของเนื้อที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน Sp-sIB ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 149 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล

12) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gslD ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 113 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล

13) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gslE ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 18 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล

14) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clC ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 704 ไร่ หรือร้อยละ 0.36 ของเนื้อที่ตำบล

15) หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 140 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล

16) หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd,gm-clB/b ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมากและมีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทา มีเนื้อที่ 150 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 186,579 ไร่ หรือร้อยละ 96.06 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 2,559 ไร่ หรือร้อยละ 1.32 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินต้น มีเนื้อที่ 379 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินลี (Li) ชุดดินท่ายาง (Ty) และชุดดินแมริม (Mr)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลแม่เงา อำเภอบุญวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาด ชัน (%)	ความ ลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัว เบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการ นำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึก ของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-mw,col-sLA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	268	0.14
Kp-silB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	213	0.11
Li-gclD	12-20	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	92	0.05
Ly-slB	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	472	0.24
Ly-slC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	278	0.14
Mkn-lA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.5	5.5-7.0	<2	-	1,178	0.61
Mr-gslD	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	106	0.05
Mr-slB	2-5	25-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	50	0.03
Mt-clB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	204	0.10
Mt-clC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	574	0.30
Mt-clD	12-20	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	385	0.20
Sp-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	149	0.08
Ty-gslD	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	66	0.03
Ty-gslD*	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	47	0.02
Ty-gslE	20-35	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	18	0.01
Ws-clC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	704	0.36

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาด ชัน (%)	ความ ลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความ อุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัว เบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการ นำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึก ของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Ws-vd,gm-clB/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	150	0.08
Ws-vd-clB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	140	0.07
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	186,579	96.06
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,559	1.32
รวมทั้งหมด											194,232	100.00

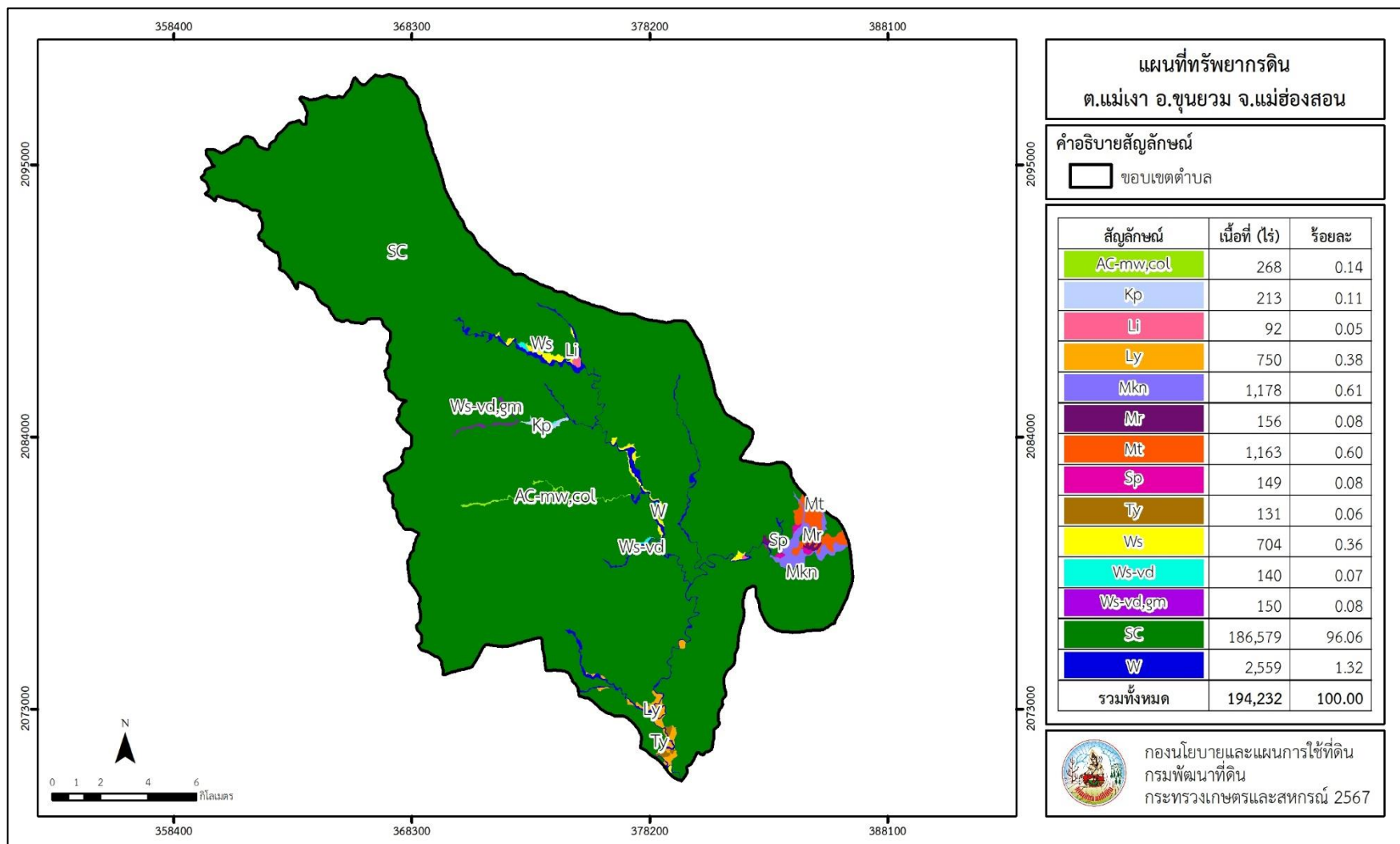
หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลแม่เงา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลแม่เงา คือ

- 1) ราคาผลผลิตต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
- 2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค ในฤดูแล้ง
- 3) การชะล้างพังทลายของดิน / ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 4) โรคแมลงระบาด
- 5) ขาดเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ทำกิน
- 6) อุทกภัยในฤดูฝน
- 7) ถนนและไฟฟ้า เข้าไม่ถึงแปลงเกษตรกรรม

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลแม่เงา มีความต้องการ 6 ประการ คือ

- 1) แหล่งน้ำเพื่อบริโภคและการเกษตร (บ่อบาดาล ฝายชลประทาน ฝายคอนกรีต คลองส่งน้ำ บ่อน้ำในไร่นา อ่างเก็บน้ำ)
- 2) ขยายเขตไฟฟ้าเข้าพื้นที่เกษตร และระบบไฟฟ้าโซลาร์เซลล์ เพื่อที่อยู่อาศัยและการเกษตร
- 3) การสนับสนุนความรู้และปัจจัยการผลิตในการปรับปรุงบำรุงดิน
- 4) การสนับสนุนระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และกล้าหญ้าแฝก
- 5) เอกสารสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกิน
- 6) การสนับสนุนพันธุ์ปลาน้ำจืด และกล้าไม้ผล

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 1.2) ขยายตัวของชุมชน และภาคการเกษตร
- 1.3) การใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับศักยภาพ
- 1.4) นโยบายภาครัฐ (การค้าเสรี การจัดสรรที่ดิน)

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 6 ประการ คือ

- 2.1) ราคาปัจจัยการผลิต และผลผลิตขึ้นกับนายทุนรายใหญ่
- 2.2) แหล่งเก็บน้ำ และระบบกระจายน้ำมีน้อย
- 2.3) ใช้ที่ดินบนพื้นที่ลาดชัน โดยไม่มีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ และขาดการจัดการดินที่เหมาะสม
- 2.4) ระบบการปลูกพืช และสภาพอากาศเหมาะสมต่อการระบาดของโรคและแมลง
- 2.5) พื้นที่เกษตรอยู่ไกลทางหลวง และเข้าถึงลำบาก

- 2.6) พื้นที่นอกเขตป่ามีไม่เพียงพอกับความต้องการ ทำให้มีการทำการเกษตรในพื้นที่ป่า
2.7) ฝนตกหนักอย่างต่อเนื่อง

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 7 ประการ คือ

- 3.1) ราคาผลผลิตต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
3.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค ในฤดูแล้ง
3.3) การชะล้างพังทลายของดิน /ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
3.4) โรคแมลงระบาด
3.5) ขาดเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ทำกิน
3.6) อุทกภัยในฤดูฝน
3.7) ถนนและไฟฟ้า เข้าไม่ถึงแปลงเกษตรกรรม

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 3 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งธรรมชาติน้ำต้นเขิน
4.3) เกษตรกรมีรายได้น้อย หนี้สินเพิ่มขึ้น
4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต เกิดปัญหาสุขภาพ

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

- (1) บ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
(2) ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
(3)อบรมให้ความรู้ด้านการจัดการดิน
(4) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
(5) การปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
(6) สนับสนุนการวิเคราะห์ดิน และแนะนำการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
(7) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
(8) ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
(2) จัดที่ดินโดย คทช
(3) ระบบส่งกระจายน้ำพลังงานแสงอาทิตย์

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลแม่เงา อำเภอบางยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลแม่เงา อำเภอนายูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) ข้าว เกษตรกรจะปลูกข้าว เป็นนาปีอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก โดยจะปลูกในช่วงต้นเดือนมิถุนายน เก็บเกี่ยวในเดือนพฤศจิกายน หลังจากนั้นเกี่ยวผลผลิตข้าว เกษตรกรจะนิยมใช้พื้นที่นาปลูกพืชอื่น ๆ เช่น กระเทียม ถั่วเหลือง หรือถั่วลิสง
- 2) ข้าวไร่ เกษตรกรจะปลูกในช่วงเดือนมิถุนายนและเก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงเดือนพฤศจิกายน
- 3) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกในช่วงเดือนมิถุนายนและเก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงเดือนพฤศจิกายน
- 4) ถั่วเหลือง บนพื้นที่ดอนจะนิยมปลูก 2 ช่วง คือ ปลูกเดือนพฤษภาคมเก็บเกี่ยวเดือนตุลาคม และปลูกเดือนสิงหาคมเก็บเกี่ยวช่วงเดือนธันวาคม ส่วนบนพื้นที่ราบจะนิยมปลูกถั่วเหลืองหลังนา โดยปลูกเดือนมกราคม และเก็บเกี่ยวในเดือนเมษายน
- 5) กระเทียม จะปลูกเป็นพืชหลังนา โดยจะเริ่มปลูกในเดือนพฤศจิกายนและเก็บเกี่ยวในเดือนมีนาคมถึงเมษายน
- 6) ถั่วลิสง จะปลูกเป็นพืชหลังนา โดยจะปลูกในเดือนมกราคมและเก็บเกี่ยวในเดือนพฤษภาคม
- 7) ส้มเขียวหวาน เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกส้มเขียวหวานตลอดทั้งปี ช่วงที่นิยมปลูกคือในช่วงฤดูฝน ซึ่งมีความชื้นในดินและอากาศเหมาะสม
- 8) โกโก้ เกษตรกรนิยมปลูกคือในช่วงฤดูฝน ซึ่งมีความชื้นในดินและอากาศเหมาะสม
- 9) กล้วย เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกกล้วยตลอดทั้งปี ช่วงที่นิยมปลูกคือในช่วงฤดูฝน ซึ่งมีความชื้นในดินและอากาศเหมาะสม
- 10) พืชผัก เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกพืชผักตลอดทั้งปี โดยจะปลูกไว้บริโภคบางส่วนและจำหน่ายเป็นหลัก ได้แก่ ผักกาด คะน้า ผักบุ้ง ถั่วฝักยาว
- 11) ไม้สัก ยางพารา เกษตรกรนิยมปลูกคือในช่วงฤดูฝน ซึ่งมีความชื้นในดินและอากาศเหมาะสม

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา อำเภอนายวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เดือน ระบบเกษตร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. ข้าว						นาปี						
2. ข้าวไร่						ข้าวไร่						
3. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						
4. ถั่วเหลือง					ถั่วเหลือง (ที่ดอน) 1							
							ถั่วเหลือง (ที่ดอน) 2					
	ถั่วเหลือง (ที่ราบ)											
5. กระเทียม	กระเทียม										กระเทียม	
6. ถั่วลิสง	ถั่วลิสง											
7. ส้มเขียวหวาน					ส้มเขียวหวาน							
8. โกโก้					โกโก้							
9. กล้าย					กล้าย							
10. พืชผัก					พืชผัก							
11. ไม้สัก ยางพารา					ไม้สัก ยางพารา							

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลแม่เงา อำเภอนายวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อ รากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ถั่วเหลือง กระเทียม
อะโวคาโด พืชผัก

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลแม่เงา อำเภอนายูง จังหวัด
แม่อ้อสงสอน ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลแม่เงา อำเภอนายูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพด	ถั่วเหลือง	กระเทียม	อะโวคาโด	พืชผัก
AC-mw,col-slA	S2o	S2o	S2os	S2s	S2o	S1
Kp-silB	S3o	S2n	S2ns	S2ens	S2n	S2n
Li-gclD	N	S3er	S3er	S3er	N	S3er
Ly-slB	S3o	S2rn	S2rns	S2erns	S3r	S2rn
Ly-slC	S3ewo	S2ern	S2erns	S2erns	S3r	S2ern
Mkn-lA	S1	S3o	S3o	N	N	N
Mr-gslD	N	S3er	S3er	S3er	N	S3er
Mr-slB	S3o	S3r	S3r	S3r	N	S3r
Mt-clB	S3o	S2n	S2ns	S2ens	S2n	S2n
Mt-clC	S3ewo	S2en	S2ens	S2ens	S2n	S2en
Mt-clD	N	S3e	S3e	S3e	S2ewn	S3e
Sp-slB	S3o	S2n	S2ns	S2ens	S2n	S2n
Ty-gslD	N	S3er	S3er	S3er	N	S3er
Ty-gslD	N	S3er	S3er	S3er	N	S3er
Ty-gslE	N	N	N	N	N	N
Ws-clC	S3ewo	S2er	S2ers	S2ers	S3r	S2er
Ws-vd,gm-clB/b	S2ewo	S2o	S2os	S2es	S2o	S1
Ws-vd-clB	S3o	S1	S2s	S2s	S1	S1

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน
ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาวะการหยั่งลึกของราก
- z = สารพิษ
- x = การมีเกลือมากเกินไป
- m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เงา อำเภอนายูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขต รอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 188,925 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 97.29 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 177,095 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 91.20 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 50 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติ ไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 11,780 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.07 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แฉ้วางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพในการผลิตต่ำ มีเนื้อที่ 1,569 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.81 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งในพื้นที่ตำบลนี้พบ 1 ประเภท คือ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 671 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.34 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ส้ม กล้วย

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 2 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก คือ ยางพารา สัก
- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 583 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง
- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 132 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเป็นไร่นาเลี้ยง โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ พืชผัก เสาวรส

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 108 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกข้าว

2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 48 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ กล้วย มะม่วง ส้ม

3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 16 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ สัก ยางพารา ปาล์มน้ำมัน

4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,453 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.75 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,269 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.65 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม

3) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่ได้แก่ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สุสาน ป่าช้า

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,038 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.50 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 963 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.49 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 75 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 528 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.27 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 714 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขต ป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็น ป่าปลูก ป่าชุมชน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เงา อำเภอนายูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สัญลักษณ์ แผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1	เขตป่าไม้	188,925	97.29
1100	1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	177,095	91.20
1200	1.2 เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	50	0.02
1300	1.3 เขตพื้นฟูธรรมชาติ	11,780	6.07
2	เขตเกษตรกรรม	1,596	0.81
	2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	1,397	0.72
	1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่2)		
2221	- เขตทำนา	671	0.34
2222	- เขตปลูกไม้ผล	9	0.01
2223	- เขตปลูกไม้ยืนต้น	2	0.01
2224	- เขตปลูกพืชไร่	583	0.29
2225	- เขตปลูกพืชทางเลือก	132	0.07
	2.4 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	172	0.09
2310	1) เขตทำนา	108	0.05
2320	2) เขตปลูกไม้ผล	48	0.02
2330	3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	16	0.01
2340	4) เขตปลูกพืชไร่	5	0.01
3	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,453	0.75
3100	3.1 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,269	0.65
3200	3.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	10	0.01
3300	3.3 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	174	0.50

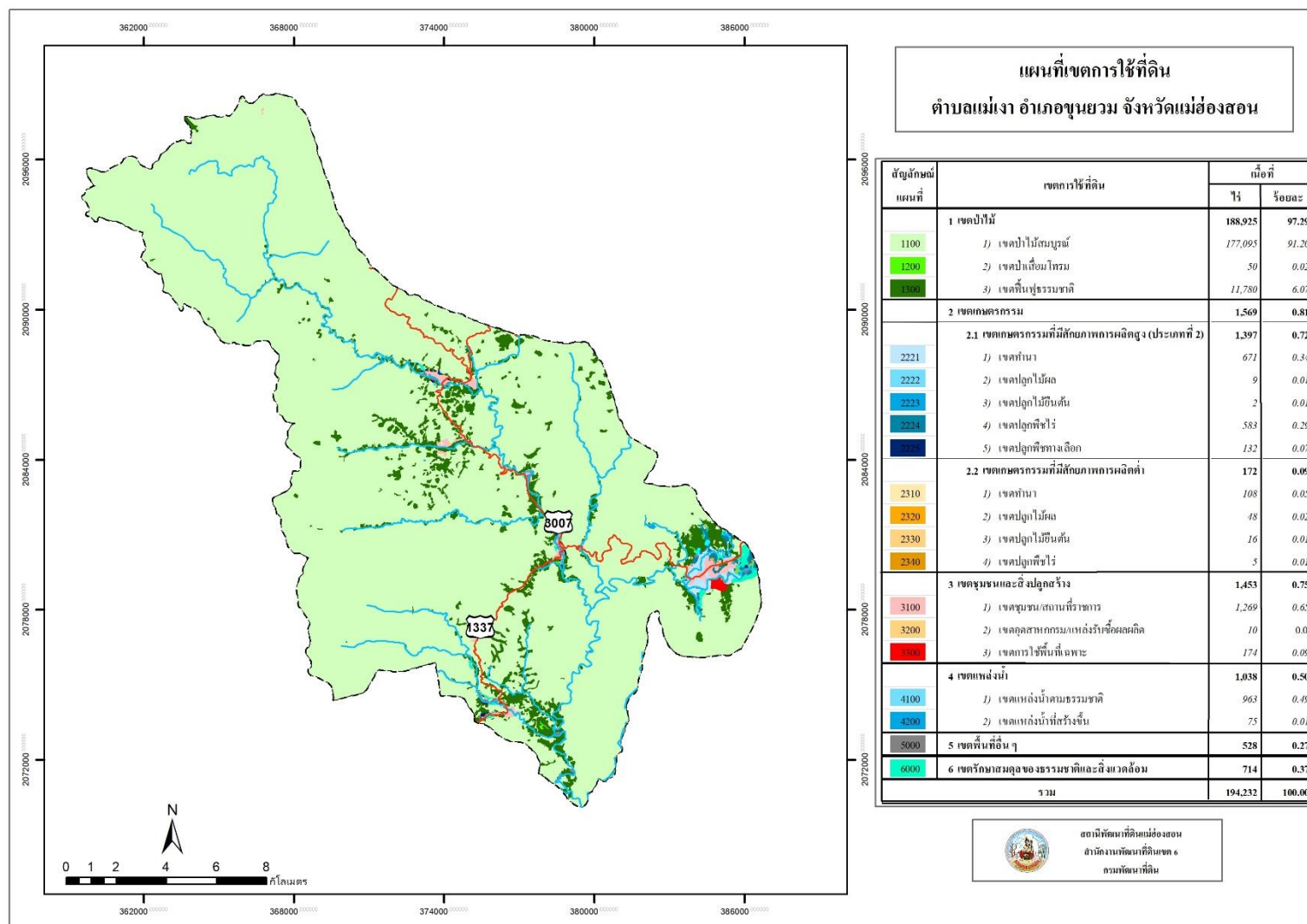

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

สัญลักษณ์ แผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
4	เขตแหล่งน้ำ	1,038	0.50
4100	4.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	963	0.49
4200	4.2 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	75	0.01
5000	5 เขตพื้นที่อื่น ๆ	528	0.27
6000	6 เขตรักษาสมดุขของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	714	0.37
รวม		194,232	100

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา อำเภอนายูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แล้วจะต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
- (5) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (6) การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- (7) โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- (8) การพัฒนาเกษตรกรของกลุ่มเดิมเข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี
- (9) การผลิตปุ๋ยหมัก พด.
- (10) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่)

2) พื้นที่ที่มีการชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร

3) พื้นที่ขาดแคลนแหล่งน้ำ มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (2) โครงการเพิ่มศักยภาพสระเก็บน้ำด้วยระบบส่งกระจายน้ำพลังงานแสงอาทิตย์

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม (เขตทำนา เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น เขตปลูกพืชไร่ และเขตปลูกพืชทางเลือก)

(1) โครงการใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) โครงการเกษตรอินทรีย์ (กรมวิชาการเกษตร)

(3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โครงการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

(5) โครงการชวนกินผักเพื่ออายุยืน โลกอายุยาว โครงการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแม่เงา โครงการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน โครงการพัฒนาศักยภาพด้านการเกษตร โครงการส่งเสริมการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนด้านการเกษตรในตำบลหลัก ๆ ที่ต้องการให้ดำเนินการ คือ แหล่งน้ำเพื่อบริโภคและการเกษตร (บ่อบาดาล ฝายชลประทาน ฝายคอนกรีต คลองส่งน้ำ บ่อน้ำในไร่นา อ่างเก็บน้ำ) ต้องการขยายเขตไฟฟ้าเพื่อเข้าพื้นที่เกษตร และระบบไฟฟ้าโซลาร์เซลล์ เพื่อที่อยู่อาศัยและการเกษตร การสนับสนุนความรู้และปัจจัยการผลิตในการปรับปรุงบำรุงดิน การสนับสนุนระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และกล้าหญ้าแฝก และต้องการเอกสารสิทธิในที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลแม่เงา กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลแม่เงา ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 5 ประการ คือ (1) ขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค ในฤดูแล้ง (2) ราคาผลผลิตต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง (3) การชะล้างพังทลายของดิน/ดินขาด

ความอุดมสมบูรณ์ (4) ภัยธรรมชาติ เช่น โรคและแมลงระบาด อุทกภัย เป็นต้น และ (5) ขาดเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ทำกิน โดยปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

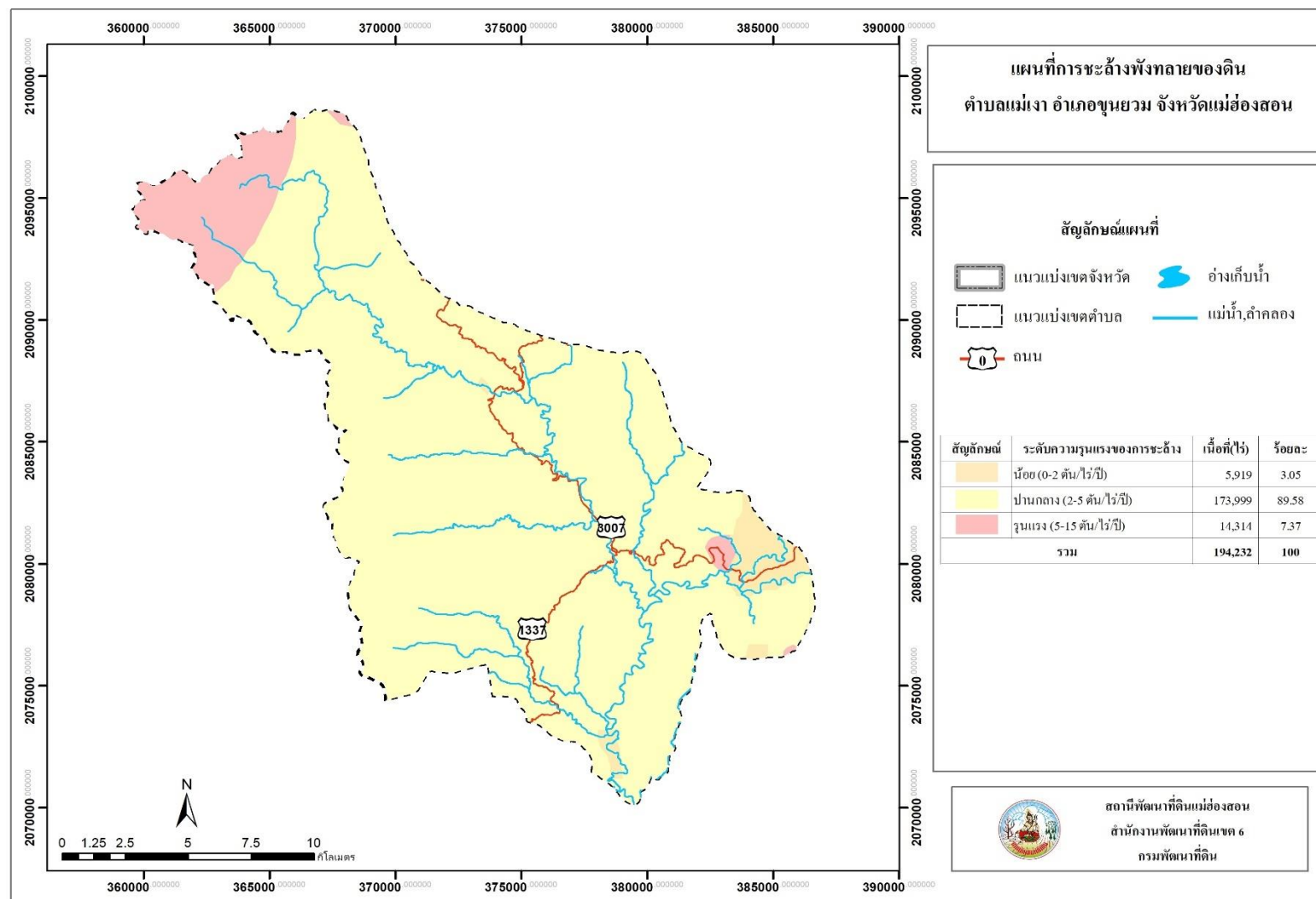
ด้วยลักษณะพื้นที่ทั่วไปของตำบลแม่เงาส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ลาดชันสูง จึงพบปัญหาการการชะล้างพังทลายของดิน โดยพื้นที่ส่วนใหญ่มีการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับปานกลางจนถึงระดับรุนแรงมาก (รูปที่ 7-1) ดังนั้นปัญหาด้านดินจะประกอบด้วย (1) การชะล้างพังทลายของดิน ในพื้นที่เกษตรกรรม จะมีการปลูกพืชที่ไม่สามารถคลุมดินได้เต็มพื้นที่ ทำให้ตัวการคือน้ำจากน้ำฝน ชะเอาหน้าดินซึ่งเป็นส่วนที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดของดิน แล้วพัดพาไปสู่พื้นที่ที่ต่ำกว่า ทำให้ดินในพื้นที่ดังกล่าวสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ออกไปจากพื้นที่ แล้วตกตะกอนสู่พื้นที่ที่ต่ำกว่า โดยเฉพาะแหล่งน้ำ จะส่งผลให้แหล่งน้ำมีความตื้นเขินเร็วมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวควรมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำแบบวิธีกล หรือการปลูกพืช เช่น หญ้าแฝก เป็นแนวขวางความลาดชันของพื้นที่ เพื่อชะลอความเร็วและความแรงของน้ำไหลบ่า ลดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน (2) มีการใช้ที่ดินอย่างต่อเนื่อง โดยขาดการบำรุงดินที่เหมาะสม และเกษตรกรขาดความรู้การจัดการดิน โดยเฉพาะในด้านการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานาน มีการจัดการดินด้วยการใส่ปุ๋ยเคมีและมีการใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างต่อเนื่อง การใช้ดินเป็นระยะเวลานานส่งผลให้โครงสร้างของดินแน่นแข็งมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน และพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินต่ำ และในบางพื้นที่ดินมีความเป็นกรดเพิ่มขึ้น จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ดิน เพื่อจัดการดินได้อย่างเหมาะสม รวมถึงมีคำแนะนำให้ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินตามความต้องการของพืชในแต่ละช่วงเวลาอย่างเหมาะสม และยังช่วยลดต้นทุนในเรื่องของปุ๋ย ควรมีการสนับสนุนปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงดินกรด และที่สำคัญคือการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อช่วยปรับปรุงโครงสร้างดิน และเพิ่มความสามารถในการกักเก็บธาตุอาหารพืชในดิน ในส่วนโรคแมลงก็สามารถใช้สารอินทรีย์ เช่น พืชสมุนไพรต่าง ๆ สารชีวภาพ เช่น เชื้อราปฏิปักษ์ที่สามารถป้องกันและทำลายเชื้อสาเหตุโรคพืช ได้แก่ เชื้อราไตรโครเดอร์มาในสารเร่ง พด.3 และ 14

ในกรณีปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง เนื่องจากทั้งตำบลไม่ได้อยู่ในเขตชลประทาน ทำให้มีแหล่งกักเก็บน้ำไม่เพียงพอกับการใช้น้ำของพืชที่ปลูก เลยเป็นอีกปัญหาสำคัญของตำบล นอกจากนั้นพื้นที่เกษตรเกินครึ่งก็เป็นพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถสนับสนุนงานหรือโครงการที่จะช่วยแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรได้ ดังนั้นทางตำบลจำเป็นต้องรื้อโครงการด้านการจัดสรรที่ดินทำกินในเขตป่าไม้ก่อน หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ถึงจะเข้าไปดำเนินการได้ ซึ่งกิจกรรมที่ตำบลต้องการเพื่อแก้ไขปัญหานี้เบื้องต้น ได้แก่ การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ระบบกระจายน้ำ/ส่งน้ำแบบพลังงานไฟฟ้าแสงอาทิตย์ (โซลาร์เซลล์)

สรุปกิจกรรมด้านการพัฒนาที่ดิน ที่จะช่วยแก้ไขปัญหาน้ำของพื้นที่ตำบลแม่เงา โดยที่ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องการให้กรมพัฒนาที่ดินสนับสนุน ได้แก่ การแนะนำให้ความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดินที่ถูกต้องให้กับเกษตรกร การวิเคราะห์ดินและคำแนะนำการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ สนับสนุนและส่งเสริมการทำการใช้ปุ๋ยหมัก พืชปุ๋ยสด และน้ำหมักชีวภาพ สนับสนุนปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงดินกรด การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ระบบส่งกระจาย/ส่งน้ำแบบพลังงานแสงอาทิตย์ (โซลาร์เซลล์) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำวิธีกล วิธีพืช (หญ้าแฝก) เป็นต้น เพื่อช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำของพื้นที่ต่อไป

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา อำเภอนายวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 7-1 แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลแม่เงา อำเภอนายวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1.เขตทำนา เนื้อที่ 779 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	1,804,950
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	128,000
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	34,000
	1.3 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	148,750
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	15,000
	1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	255,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	4,500
	1.7 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	37,500
	1.8 โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	1,025,000
	1.9 การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่)	157,200
	2. การบริหารจัดการน้ำ	551,766
	2.1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	169,266
	2.2 โครงการเพิ่มศักยภาพสระเก็บน้ำด้วยระบบส่งกระจายน้ำพลังงานแสงอาทิตย์	382,500

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 32 ไร่ เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 18 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	376,350
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	25,600
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	10,200
	1.3 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	42,500
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	750
	1.5 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	22,500
	1.6 การผลิตปุ๋ยหมัก พด.	170,000
	1.7 การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่)	104,800
	2. การบริหารจัดการน้ำ	495,344
	2.1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	112,844
	2.2 โครงการเพิ่มศักยภาพสระเก็บน้ำด้วยระบบส่งกระจายน้ำพลังงานแสงอาทิตย์	382,500
	3. การอนุรักษ์ดินและน้ำ	300,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	300,000

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
3. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 588 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ 1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.6 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช 2. การอนุรักษ์ดินและน้ำ 2.1 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร	234,575 51,200 74,375 7,500 85,000 1,500 15,000 1,999,200 1,999,200
4. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 132 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.4 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช 1.5 การผลิตปุ๋ยหมัก พด.	441,950 51,200 42,500 750 7,500 340,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 2. การบริหารจัดการน้ำ 3. การอนุรักษ์ดินและน้ำ	2,857,825 1,047,110 2,299,200
รวมแผนงาน/โครงการ		6,204,135

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม	1) โครงการใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)
1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 779 ไร่	2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
1.2 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 57 ไร่	3) โครงการเกษตรอินทรีย์ (กรมวิชาการเกษตร)
1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 18 ไร่	4) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร)
1.4 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 588 ไร่	5) โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร)
1.5 เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 132 ไร่	6) โครงการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)
	7) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (หน่วยงานในสังกัด กษ.)
	8) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (หน่วยงานในสังกัด กษ.)
	9) โครงการชวนกินผักเพื่ออายุยืน โลกอายุยาว (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา)
	10) โครงการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแม่เงา (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา)
	11) โครงการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา)
	12) โครงการพัฒนาศักยภาพด้านการเกษตร (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา)
	13) โครงการส่งเสริมการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา)

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา อำเภอนายูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ โครงการนำร่องตำบลแม่เงา อำเภอนายูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
1. การปรับปรุงบำรุงดิน														2,857,825	
เขตทำนา/เขต ปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น /พืชไร่/พืชทางเลือก	การส่งเสริมการผลิตและการใช้ สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	51,200	51,200	51,200	51,200	51,200	256,000	พต.
เขตทำนา/ เขตปลูกไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้ สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี ทางการเกษตร	กลุ่ม	3	3	3	2	2	13	10,200	10,200	10,200	6,800	6,800	44,200	พต.
เขตทำนา/ เขตปลูกพืชไร่	การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ยสด	ตัน	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	7.50	44,625	44,625	44,625	44,625	44,625	223,125	พต.
เขตทำนา/ เขตปลูกพืชไร่	การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุง ดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	300	300	300	300	300	1,500	4,500	4,500	4,500	4,500	4,500	22,500	พต.
	การจัดการปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	50	50	50	50	50	250	85,000	85,000	85,000	85,000	85,000	425,000	พต.
เขตทำนา/เขตปลูก ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/ พืชไร่/พืชทางเลือก	การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุง พื้นที่ดินกรด	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พต.
	การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และ ให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	ตัวอย่าง	110	110	110	110	110	550	16,500	16,500	16,500	16,500	16,500	82,500	พต.

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตทำนา	โครงการส่งเสริมการไถกลบ และผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลด การปล่อยก๊าซเรือนกระจก	ไร่	100	100	100	100	100	500	205,000	205,000	205,000	205,000	205,000	1,025,000	พด.
เขตปลูกไม้ผล/ ไม้ยืนต้น/พืช ทางเลือก	การผลิตปุ๋ยหมัก พด.	ตัน	30	30	30	30	30	150	102,000	102,000	102,000	102,000	102,000	510,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุง บำรุงดิน (โครงการระบบ ส่งเสริมเกษตรแบบแปลง ใหญ่)	แห่ง	1	1	1	1	1	5	52,400	52,400	52,400	52,400	52,400	262,000	พด.
2. การบริหารจัดการน้ำ														1,047,110	
เขตทำนา/เขตปลูก ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	โครงการแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน	บ่อ	-	-	2	4	4	10	-	-	56,422	112,844	112,844	282,110	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	โครงการเพิ่มศักยภาพสระ เก็บน้ำด้วยระบบส่งกระจาย น้ำพลังงานแสงอาทิตย์	แห่ง	2	2	2	2	2	10	153,000	153,000	153,000	153,000	153,000	765,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
	3. การอนุรักษ์ดินและน้ำ													2,299,200	
เขตปลูกพืชไร่	การจัดทำระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยทาง การเกษตร	ไร่	-	-	-	300	288	588	-	-	-	1,020,000	979,200	1,999,200	พด.
เขตปลูกไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการ อนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	250,000	60,000	60,000	60,000	60,000	60,000	300,000	พด.

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 มีนาคม 2567.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบลปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา: <http://mvos2.gistda.or.th/>, 1 มีนาคม 2567.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน

104 หมู่ 3 ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58000
053-611853